

2010 Avrupa Kültür Başkenti'nin katkıları ile gerçekleşen 'Unutma Beni İstanbul' projesi içerisindeki 'Bolis' filminin çekimleri tamamlandı. Eric Nazarian'ın senaryosunu yazdığı ve yönettiği bir kısa film olan Bolis'te, Fransa'da yaşayan Ermeni ünlü oyuncu Jacky Nercessian da rol alıyor

“Diaspora her şeyini yitirmiş ve kovulmuş insanın ruh haliyle yaşıyor”

BELGİN CENGİZ

İstanbul, son üç aydır birbirinden farklı ülkelerden gelen yedi yönetmene hem ev sahipliği yapıyor hem de bu yönetmenlerin kendisini de konu edinen filmlerine eşlik ediyor. 2010 Avrupa Kültür Başkenti'nin katkıları ile gerçekleşen 'Unutma Beni İstanbul' projesi, yapımcı - yönetmen Hüseyin Karabey ile yapımcı Sevil Demirci ve uluslararası platformda başarılar kazanmış ve tanınmış 6 yönetmen, Aida Begic (Saraybosna), Hany Abu-Assad (Filistin), Omar Shargawi (Danimarka), Stergios Niziris (Yunanistan), Stefan Arsenijevic (Sırbistan) ve Eric Nazarian (ABD) birlikteliğinde gerçekleştiriliyor.

Unutma Beni İstanbul'un sinema projesi içinde yer alan ve çekimleri Kasım ayı başlarında tamamlanan 'Bolis', Eric Nazarian'ın senaryosunu yazdığı ve yönettiği bir kısa film. Nazarian, 'Bolis'te, 1915'li yıllar ve sonrasında İstanbul'u terk etmek zorunda bırakılan bir Ermeni ailenin, başka bir ülkede doğup büyüyen yetişkin bir müzisyen üyesinin gözünden İstanbul'u ele alıyor.

Kendisi de müzisyen olan Armenak isimli udinin İstanbul'a gelişi ve ud yapım ustası olan büyükbabasının hatıralarının peşine düşmesi etrafında şekillenen filmin çekim sürecine, ailesi Anadolu'dan göç eden ve Fransa'da yaşayan ünlü oyuncu Jacky Nercessian eşlik ediyor.

Proje aracılığı ile İstanbul'u ilk kez ziyaret eden filmin yönetmeni Eric Nazarian'ın ailesi 1915 sonrası Anadolu'dan önce Tahran'a, ardından Ermenistan'a ve oradan da Amerika'ya göç etmiş. Nazarian, kendi geçmişinden getirdikleri ile birlikte yer aldığı projenin filmine, kendisi de filminin ana karakteri Armenak gibi yıllarca ailesinden dinlediği Ermeni ustaların müzikleri ve İstanbul hatıralarını taşıyor.

Eric Nazarian ve Jacky Nercessian'la 'Unutma Beni İstanbul' projesi ve İstanbul 'Bolis' üzerine söyleştik.

• **Bize kendinizden bahse-**

Eric Nazarian
FOTOĞRAF • BELGİN CENGİZ

der misiniz?

1976 yılında Ermenistan'da doğdum. Atalarım, büyük babam, dedem, nenem, annem, babam hepimiz Ararat Ovası'ndanız. Sonra ailem oradan İran'a göç etti ve İran'dan da tekrar Ermenistan'a, oradan da Amerika'ya... Los Angeles'ta doğdum. Birleşik Devletler'de sinema eğitimi aldım. Altı yıl boyunca foto muhabirliği yaptım. İlk uzun metraj filmim 'The Blue Hour' San Sebastian Film Festivali'nde ve Yerevan'da Altın Kayısı Festivali'nde gösterildi. Şimdi farklı projeler üzerine çalışıyorum. Filmlerimin çoğu Amerika ve Ermenistan eksenli. Şu anda Ermenistan ve Amerika üzerine olan bir proje üzerine çalışıyorum.

• **İstanbul üzerine gerçekleşen bu proje ile ilişkileneniz nasıl oldu?**

Projenin başlığını duyunca heyecanlandım ve anladım ki filmin teması anımsama üzerine ve hafıza benim için çok önemli.

Hrant Dink'in ölümünden sonra ilk defa Ermeni bir sinemacı olarak düşündüm... Sinema bir diyalog yolu açsın iste-

dim ve Ermeni bir sinemacı bunu yapabiliirdi. Ben de müteva-zi kapasitem ve imkânlarımla buna bir katkı sunmak istedim. 2009 başlarında 'Bolis' isimli bir uzun film senaryosu yazmıştım. Burada bir diaspora Ermenisinden bahsediyordum, İstanbul'a dönen ve dedesinin eski udunu arayan biri vardı filmde. Bu filmle ben de bir selam verebilecektim İstanbul'daki Ermeni topluma, tüm Ermenilere ve tüm insanlığa.

İstanbul benim için aslında büyüdü bir dünya gibiydi. Atalarımın, babamın, halamın anlattıklarından biliyorum İstanbul'u. Ve benim bilinç altına yerleşmiş olan İstanbul algısından yola çıkarak, 'ud' ekseninde Armenak Naradyan karakteri aracılığı ile, babamın ve halamın anlatımlarını değerlendirdim. Bilinç altını kurcalayarak bu hikâyeye açığı çıktı. Bu şehri ben bir soğana benzetiyordum, her seferinde kabuklarını soyarsın, yapraklarını soyarsın ve soydukça daha çok içine gidersin, ama hiçbir zaman tam içine giremeyeceğin bir soğan...

• **Pratik olarak buradaki ilişkilerden nasıl etkilendiniz? Olumlu ve olumsuz**

gözlemleriniz nelerdir? İnsanlarla tanışmalarınız sizde nasıl bir etki oluşturdu?

Çok memnunum, İstanbullu sinemacılarla kısa zamanda çok güzel çalıştım. Ben filmin mühendisi ya da mimarıyım. Benim görevim söylemek istediğimi uygun olduğu kadar yalın ve doğru aktarmaktır. Ve ekibe de bunu en iyi biçimde anlatabilmektir. Çekimlerden çok etkilendim, çok memnun oldum. Çünkü ben şehrin filmin içinde olmasını istiyordum, bir odada anlatmak değil ve bunu başardım; Çukurcu-Perapalas, Haseki semtleri var filmde.

Udi Cengiz Usta ile tanışmaktan çok memnun oldum, onunla bir dostluk kurabildik, bu şehirde basılan 1923 tarihli bir İncil hediye etti bana, çok etkilendim bunlardan. Kadro çok iyi bir enerji verdi bana; çünkü herkes projeyi benimsedi sanıyorum, şüphesiz zorluklar vardı ama bunun içinde amaca ulaşacak yalınlığı yakaladık.

• **Filmin ana karakterlerinden biri ud. Bu ud karakteri ile geçmişten nereye yolculuk yapıldı?**

Filmdeki objeler, nesnelere oyuncunun yüzü kadar önemlidir. Udun, kanun gibi çocukluğumdan beri ilk duyduğum anda yüreğime dokunan bir tınısı olmuştur hep.

Bu film için kırık ve kırgın bir ud hayalimdi. Pek çok sırlar taşıyordu ve kayıptı, kimsenin bulamadığı bir yerde idi. Armenak, çocukluk hatıralarındaki, dedesinin 1915'te kaybettiği bu udu bulursa şayet, yüz yıllık bir varlık aracılığı ile kendi geçmişi ile yüzleşecekti. Ekibimiz film için 1900'lerden kalmış bir ud buldu. Çocukluğumdan beri ud bana hep inciri çağırıyor. Çünkü şeklini incire benzetirim.

• **İstanbul'a bu film aracılığı ile geldiniz. Bu film sırasında kendi geçmişinizden getirdiğiniz bir İstanbul da vardı. Öncesi ve sonrası arasında İstanbul'un nasıl bir yeri oluştu Eric'in dünyasında?**

İstanbul'a gelmeden önce bir diaspora Ermenisi olarak çok farklı fikirlerim vardı. Kö-

tü önyargılarım vardı ama İstanbul'u hep Ara Güler'le özdeşleştiriyordum ve etkileniyordum da. Çünkü ben de bir foto muhabiriyim ve Ara Güler beni etkiliyordu. 1915 gibi, siyah bir Ermeni sayfası önyargıları ve fikri geri planla geldiğimde, yüreğimin üzerinde bir taş vardı. Sonra yapımcı ekiple dostluklar kurdum. Hüseyin ve Sevilay ile dost oldum. Kaldığım otelin sağında Rum okulu, solunda Ermeni kilisesinin var olduğunu görünce doğru yerde olduğumu anladım.

İnsanlarla ilişkilerim çok samimi ve sıcak oldu.

• **Türkiye sinemasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Türkiye'de sinema anlayışı**

yerleşti. Nuri Bilge gibi çok başarılı isimler var yeni nesilde. İran ve Romanya sinemasında olduğu gibi hızla yükseliyor Türkiye sineması.

• **Sen bir diaspora Ermenisisin. Sürekli sanatçı gidiş gelişleri var son yıllarda. Şu anda üniversitelerde Erasmus programı ile Ermenistan ve diasporadan gelen öğrenciler var. Böyle bir ilgiyi yıllar önce tahmin edemedik. Bu duruma nasıl bakıyorsunuz?**

21. yüzyıl yer değiştirmeler yüzyılı. İnsanlar bütün sınırları zorluyorlar, küresel bir anlayış bu, her yerde insanlar diyalog içindeler. Dünya küçülüyor ve insanlar birbirleri ile temas ha-

lindeler. Doğal bir durum bu. İnsanların kültürel iletişimini siyaset ve sıkıntılar, karşıtlıklar engelleyemeyecek. Kültürel diyalog hep var olacak. Bu kültürel iletişimler hiç kesintiye uğramamalı.

Ermeni diasporasının varlık nedeni soykırımdır. 1915'den sonra zaten, Marsilya'da, Uruguay'da Ermeni diasporası gelişti.

Beirut'ta, Suriye'de ne işleri vardı Ermenilerin? Diaspora her şeyini yitirmiş ve kovulmuş insanın ruh haliyle yaşıyor. Bu bir duvar etkisi yapıyor onlarda; ama gerçekler başka türlü şekilleniyor. Bütün çabam kültür sanat yoluyla insanlarla temas kurmak.

Jacky Nercessian:

“Hüzünlü bir ailede büyüyünce komik ve güldüren yetişkin olmayı öğrenmek zorunda kaldım”

• **Çok önemli yapımlarda rol alan ve oyunculuğu ile dünya sinemasının tanındığı Jacky kimdir?**

Ben Fransa'da doğdum, göçmen dünyası içinde büyüdüm. Bazen okula gittiğimde tek Fransız olan, hoca oluyordum. Çok küçük bir evde yaşıyorduk ve annemle babam çalıştığı için anneannem büyüttü beni. Fransızcadan önce Türkçe öğrendim bu sayede. O kadın bütün gün sanki yaşlılarla konuşur gibi benimle konuşuyordu ve sanki ben küçük bir çocuk değil onun komşusu yaşıtlı bir kadın gibi onun hikâyelerini dinliyordum.

Dedem 1915 soykırımında öldürüldü. Anneannem bu nedenle benim adımın dedemin adı olmasını şart koydu babama. Sonra bana her zaman avukatmışım gibi davrandı. Öyle hitap etti ve bütün aileme onların babasıymış gibi davranmalarını şart koydu. Ölen bir babanın rolünü taşıyorsun ve bu bir çocuk için büyük bir ağırlık. Çok uzun bir hikâyeye. Tek söylemek istediğim, küçük yaşta büyük insan gibi olmak, sanatımı ailemden öğrendim, hüzünlü bir ailede büyüyünce komik ve güldüren yetişkin olmayı öğrenmek zorunda kaldım.

• **Çok farklı kültürlerden yönetmenlerle çalışmış bir oyuncusunuz. Kişisel hayatınız ve oyunculuğunuz nasıl etkiliyor sizi? Ne kadar yer değiştirsen de aslında kendinden çıkamazsınız. Yer değiştirdiğinizde problemlerini kendinle beraber taşırsın. Ancak yolculuk insanı eğitir. Buraya diasporadan bir Erme-**

ni olarak geldiğinizde çok geçiriyorsunuz, şehir sizi şaşırtıyor ve korkutuyor. Bir şekilde kendin ile karşılaşıyorsun.

• **Eric ile çalışmanız nasıl oldu?**

Başlangıçta Altın Kayısı festivaline gideceğimden emin değildim. Uçaktan inince beni karşılayan arkadaşlarım Eric'i tanıyıp tanımadığımı sordular. "Evet filminden biliyorum" dedim. "Peki o zaman bir enstrüman çalıyor musun" dediler, gitar çaldığımı söyledim. "O zaman mutlaka tanışmalısınız" dediler ve o gece tanıştık. Sonra iletişime geçtik. Derken 'Bolis' filmini bitirmiş olduk. Eric'i Claude Miller'a benzetiyordum. Çünkü inanılmaz başarılı bir yönetmen. Yarın gidiyorum ve gerçeği soracak olursanız, çok zor benim için.

y e r g ö s t e r i c i s i

SERDA SEMERCİ

“Yeni bir şeylerin görüleceği aralıklar hep vardır.” Yavuz Turgul'a filmi yapmak için ilham veren cümle işte bu. Ve “Üzerine dünyanın tüm top raklarını da örtseniz cinayetlerin üzerini kapatamazsınız”... Bu da filmin üzerine temellendiği ana fikir. Shakespeare'in ünlü “Kötü işler, üstlerini bütün dünyaya örtse, yine kendilerini belli ederler” sözünü ise, filmin çömezi, biricik “antropo(po)loğu” Hasan (Okan Yalabık) söylüyor. Ölüme alışmış, alışmak zorunda kalmış cinayet masası polisleri Ferman (Şener Şen) namı-diğer Avcı, “Deli” İdris (Cem Yılmaz) ve çömez polis

Hasan'ın bir cinayetlinin/katilin izini sürerken yaşadıkları anlatılıyor filmde.

Bir cinayetlinin şifrelerinin peşinde, çözülen ve sorgulanan kendi hayatları... 'Av' ve 'Avcı'nın büyük savaş... Sonunda galip gelen en büyük avcı, yıkan, parçalayan 'Hayat'... Katiller, azmettiriciler, uyuturucu kaçakçılar, polisler, kadınlar... Paramparça hayatların hikâyesi 'Av Mevsimi'...

Bir polisiye film yapmanın en büyük zorluğu, hikâyeye ve cinayetlinin ayrıntılarında gözden kaçırılmaması gereken tutarlılıktır. Her diyalogu ile tutarlı bir senaryoya sahip 'Av Mevsimi'. Sadece cinayetlinin hikâyesi değil, filmin tüm karakterleri

“Bir el bulduk hayatımız mahvoldu”

ince ince işlenmiş ve gerçek karakterlere dönüştürülmüş.

Yorgun ve üzgün karakteri ile başarılı bir cinayet masası duayeni Ferman, filmin 'Deli' polisi, parçalanmış hayatı, aşkı, yalnızlığı, pişmanlıkları ve kışkırtıcıları ile Laz İdris, yeniyetme Hasan. Hatta İdris'in karısı, Ferman'ın karısı, kurbanın annesi ve hatta cinayet şüphelisi Asit. Filmdeki hangi karakteri çekip çıkarsanız üzerine konuşabilirsiniz. Son anına kadar aksamayan, akıcı, keyifle izlenen bir polisiye.

'Tosun Paşa', 'Hababam Sınıfı', 'Sultan' filmleri ile başladı Yavuz Turgul. Sonra 'Fahriye Abla', ardından 1987'de yine Şener Şen ile 'Muhsin Bey',

1990'da ise 'Aşk Filmlerinin Unutulmaz Yönetmeni' geldi. Ve tabii ki Türk Sineması'nın en iyi filmlerinden biri olan 'Eşkiya'. 2006'da ise Şener Şen, Meltem Cumbul ve Timuçin Esen'le 'Gönül Yarası'.

lyi senaryo, doğru oyuncular

Böylesine hatasız bir senaryoda, bir o kadar başarılı oyuncu seçimleri ile de takdiri hak ediyor yönetmen. Oynadığı ka-

raktere neredeyse dönmüş Cem Yılmaz, tek kelimeyle büyük oynuyor. Gelgitleri, esprileri, heyecanı, öfkesi... Hepsini donunda ve yerinde. Lafı dolandırmanın bir anlamı yok; İdris karakteri ile Cem Yılmaz, filmde Şener Şen dahil tüm oyuncuların ötesine geçmiş. Hem de onları emzeden, diğer tüm karakterleri besleyerek. Daha önce Kazım Koyuncu'dan dinlediğim "Hayde"yi kendi sesiyle söylediği sahne için bile yeniden izleyebiliriz filmi. İdris filmde annesi ile Lazca konuşuyor. Daha önce hiçbir yerde görmediğimiz ve Türkçenin yöresel aksanı olduğu söylenen 'gerçek Lazca'nın böyle büyük bir filmde ilk arz-ı endamı sanırım.

Çetin Tekindor ve Şener Şen için ise söylenecek pek bir şey yok. Çetin Tekindor'a çıktığı her sahnede dikkat kesilin, Adanalı Battal Bey'de etkileyici bir oyunculuk sergiliyor. Bir polisiye hikâyeye tamamiyle oturmuş renk seçimleri ve bu renklerin yarattığı kaotik atmosferle gölrüntü yönetmeninin de üzerine düşeni yaptığını eklemeliyim.

"Sonunda katilin bulunmadığı bir cinayet romanını okur musun?"... Filmin sonunda tüm ihtisamı ile beliren tek katil, hayatın ta kendisi. Tadına doyamayacağınız, epey de uzun bir sinema şöleni ve dokunaklı bir cinayetlinin öyküsü 'Av Mevsimi'... Kaçırma-